

FRAM

Møre og Romsdal fylkeskommune

VEDLEGG 2

MATERIELLBESKRIVELSE

KJØP AV TRANSPORTTJENESTER

RUTEPAKKE 3

MØRE OG ROMSDAL

Driftsperiode 1.1.2025 – 31.12.2034

SAK nr. 2022/9806

INNHOOLD

1	Generelle krav til busser, kontroll og godkjenningse.....	2
1.1	Krav i henhold til offentlig regelverk.....	2
1.2	Kontroll og godkjenningse	2
1.3	Bussklasser	2
1.3.1	Bybusser (BN).....	2
1.3.2	Buss klasse B og 2 (M/FN/FB)	2
1.4	Krav til busstørrelse på de enkelte ruter	3
1.5	Krav til varme, ventilasjon, klimaanlegg	4
1.5.1	Utslippsfri oppvarming/Forvarming	4
1.6	Sikkerhet	4
1.7	Komfort.....	4
1.8	Krav til reservemateriell	5
2	Tilgjengelighet	5
2.1	Universell utforming.....	5
3	Passasjerinformasjon.....	5
3.1	Innvendig passasjerinformasjon.....	5
3.2	Utvendig passasjerinformasjon	6
4	Miljøkrav.....	6
4.1	Alder på vognparken	6
4.2	Miljøkrav til vognparken	6
4.2.1	Sirkularitet	6
5	Profilprogram	7
5.1	Utvendig dekor	7
5.2	Innvendig dekor.....	7
5.3	Reklame på bussene	7
5.4	Flaggholdere.....	8
6	Bus Nordic krav og opsjoner	8
7	Bilag til vedlegg 2.....	9

1 GENERELLE KRAV TIL BUSSER, KONTROLL OG GODKJENNELSE

1.1 KRAV I HENHOLD TIL OFFENTLIG REGELVERK

Alle busser skal til enhver tid oppfylle minstekravene i gjeldende lover, forskrifter, rundskriv med mer som har gyldighet for busser, iht. regler som gjaldt når bussen ble registrert første gang i Norge.

For krav til bussene legges BUS NORDIC 2019 versjon 1.1 til grunn.

I dette dokumentet er Oppdragsgivers krav utover standarden og lovverket spesifisert.

1.2 KONTROLL OG GODKJENNELSE

Oppdragsgiver forbeholder seg retten til å sjekke alle krav til leveransen i rimelig tid før oppstart av Oppdraget og når som helst i kontraktperioden.

Oppdragsgiver kan til enhver tid kreve innsyn i dokumentasjon av bussmateriell, og rett til å inspisere/kontrollere bussene. Oppdragsgiver har adgang til å nekte at det blir benyttet buss(er) som ikke innfrir alle krav som stilles i Kontrakten, samt å kreve at det umiddelbart blir satt inn buss(er) som tilfredsstillere kravene. Operatør kan søke om midlertidig dispensasjon fra vognkrav, se Kontrakt pkt. 4.4.2.

Behovet for små og store busser kan variere i løpet av kontraktperioden. Operatør har ansvar for å disponere vognparken for å redusere behov for supplering, for å bedre standarden for de reisende og redusere behov for reservemateriell. Operatør oppfordres til å velge mindre kjøretøy der dette er mulig og ønskelig på grunn av vegstandard, trafikk og passasjergrunnlag.

1.3 BUSSKLASSER

Busklasser er definert i Bus Nordic kapittel 3. Alle busser skal være registrert med maks antall ståplasser iht. bussklasse.

Forkortelser som brukes i dokumentet:

BN	Bybuss Normal
M	Minibuss klasse B
FN	Forstad Normal
FB	Forstad Boggi

1.3.1 Bybusser (BN)

Bybusser skal være buss klasse I lavgulv eller laventre. Laventre buss klasse II kan brukes på turer så lenge det er tilstrekkelig kapasitet.

I tillegg skal nye busser ha:

- Minst 2-punkts sikkerhetsbelter. Lengden på sikkerhetsbeltene bør være tilpasset alle brukergrupper.

1.3.2 Buss klasse B og 2 (M/FN/FB)

Bussene skal være av type laventre eller normalgulv i henhold til pkt.1.4.

Alle busser skal ha:

- 3-punkts sikkerhetsbelte. Lengden på sikkerhetsbeltene bør være tilpasset alle brukergrupper.

I tillegg skal alle busser klasse 2 ha:

- Minimum to barneseter som er godkjent for barn fra ca. 6-9 måneder til tre/fire år (vektklasse 1 og 2, 9-18/25 kg), iht. Bus Nordic 6.14
- Minimum to seteputer for større barn (vektklasse 3, 15-36 kg)
- Det skal være plass til å ta med minst to sykler på stativ, jf. Bus Nordic 9.2

I tillegg skal nye busser ha:

- Busser klasse 2 skal ha minst to integrerte bakovervendte sitteplasser som er godkjent for barn fra ca. 6-9 måneder til tre/fire år (vektklasse 1 og 2, 9-18/25 kg). Setet skal være utformet slik at det kan benyttes av andre når det ikke er barn som benytter setet, jf. Bus Nordic 6.14

1.4 KRAV TIL BUSSTØRRELSE PÅ DE ENKELTE RUTER

Tabell under viser behov til vogntype og setekapasitet på de ulike rutene. I tillegg er det i Bilag 3.4 Rutetabeller satt inn en rad der det er spesifikke krav til vogntype/kapasitet.

Vogntype er oppgitt som et firesifret tall, der første siffer sier hvem som er dagens transportør, tallnummer 2 er vogntype og de to siste sifre viser krav til minimum antall passasjer seter (som oppført i bussens vognkort).

Ulike transportører:

- 1 – Operatør
- 2 – Underoperatør
- 3 – Foreldreskyss/egentransport

Ulike vogntyper:

	Klasse	Vogntype
1	I	By Normal
2	II	Forstad
3	II	Forstad boggi
4	B	Minibuss inntil 16 seter
5	T	Drosje/foreldretransport

Eksempler:

- 1137 – Operatør, bybuss, 37 seter
- 2416 – Underoperatør, minibuss, 16 seter
- 3504 – Foreldre/egentransport/drosje, 4 seter

Klappseter som er godkjent som sitteplasser i vognkortet telles med som antall seter.

Oversikt over vogntyper på de ulike rutene:

Rute	Busstype Bussklasse	Gulvtype	Sitteplasser	Merknad
700	BN/FN	Lavgulv/Laventre/ Normal	45	Noen turer benyttes busser med 37 (BN) sitteplasser.
710	FB	Normal/Laventre	59	Noen turer benyttes buss 45 sitteplasser (FN), buss 16

				sitteplasser (M) og bil 4 sitteplasser.
701, 702, 703	BN	Lavgulv/Laventre	37	FN laventre kan brukes på enkelte avganger så lenge det er tilstrekkelig plass til reisende.
705, 706	BN/FN	Lavgulv/Laventre/Normal	37	
714	FN	Normal/Laventre	45	
715	FN	Normal/Laventre	45	

1.5 KRAV TIL VARME, VENTILASJON, KLIMAANLEGG

Temperaturen inne i passasjer- og førerområde skal være mellom +18 og +22 grader C. Det gis følgende unntak fra dette kravet:

- Når utendørstemperaturen overstiger +26 grader C tillates høyere temperatur innvendig, men aldri høyere enn +26 grader C.
- Når utendørstemperaturen er under +5 grader C tillates lavere temperatur innvendig, men aldri lavere enn +15 grader C (+13 grader C for buss klasse 1).

1.5.1 Utslippsfri oppvarming/Forvarming

Oppvarming av busser klasse 1 skal skje utslippsfritt.

Forvarming av busser på sentralt bussanlegg skal skje utslippsfritt.

1.6 SIKKERHET

Alle nye busser skal være utstyrt med kollisjonsbeskyttelse for fører i h.t. krav i UNECE-R29.

Operatøren skal dokumentere at ev. lignende kollisjonsbeskyttelse er tilsvarende UNECE-R29.

Operatøren bør tilby tekniske systemer i vognene som har til hensikt å øke sikkerheten og funksjonaliteten utover minimumskravene.

Operatørs tilbudte elementer fremgår av Bilag 2.1 Sikkerhetstiltak.

Eksempler på tiltak utover lovkrav og/eller minstekrav som Oppdragsgiver vektlegger kan være (listen er ikke uttømmende):

- Strukturelle passive sikkerhetssystemer som har til hensikt å øke den passive sikkerheten for fører og passasjer. F.eks. konstruksjoner som ivaretar krav i h.t. UNECE-R93, UNECE-R58, rundvelt UNECE-R66 o.l.
- 360° utvendig kameraovervåking
 - Varsling gående, syklende, filskifte (Utover Bus Nordic 5.7)
 - Utvendige kameraspeil
- Elektronisk stabilitetskontroll ESP eller lignende
- Trøtthetsvarsel
- Intelligent fartstilpasning – geofencing for bruk f.eks ved skoler
- Head-up display
- Fartsgrenseindikator/skiltgjenkjenning
- Utetemperatur-varsel
- Kollisjonssikring i minibuss

1.7 KOMFORT

Alle nye busser skal ha seter med allergivennlig trekk.

Operatør bør tilby løsninger som har til hensikt å forbedre komforten utover minimumskravene.

Operatør skal i sitt tilbud beskrive og dokumentere løsninger ved bussens eksteriør og interiør som vil bidra til å øke kvaliteten og brukeropplevelsen.

Det bør dokumenteres hvordan de valgte løsningene øker kvaliteten og brukeropplevelsen. Dokumentasjon kan eksempelvis være i form av resultater fra egne eller andres brukertester, erfaringer fra tidligere bruk av løsningen, erfaringer fra andre land, etc. Dokumentasjonen skal underbygge effekten på de valgte løsningene.

Operatørs tilbudte elementer fremgår av Bilag 2.2 Komfort.

Eksempler på tiltak utover lovkrav og/eller minstekrav som Oppdragsgiver vektlegger (listen er ikke uttømmende):

- Reduksjon av innvendig støy
- Innvendig belysning (utover minstekrav Bus Nordic 6.15)
- Teknologiløsninger
- Plassering av strømpunkt (Bus Nordic 6.18)
- God sikt gjennom vinduer for alle passasjerer (Bus Nordic 6.3)
- Sittekomfort (utover minstekrav Bus Nordic 6.5)
- Seteplassering
- Passasjerflyt i bussen
- Holdstenger og håndtak (utover minstekrav Bus Nordic 7.4)
- Plassering og utforming av fleksområde (Bus Nordic 7.6)

1.8 KRAV TIL RESERVEMATERIELL

En buss som er ute av drift skal erstattes med en buss som tilfredsstiller kravene for den enkelte rute og avgang.

Dersom Operatør for kortere perioder, grunnet ekstraordinære situasjoner, mener å måtte sette inn reservemateriell som ikke tilfredsstiller de ordinære materiellkravene, skal dette forelegges Oppdragsgiver. Oppdragsgiver er ikke forpliktet til å godkjenne dette, og kan pålegge Operatør å benytte materiell som tilfredsstiller de ordinære materiellkravene.

2 TILGJENGELIGHET

2.1 UNIVERSELL UTFORMING

Alle busser, uavhengig av alder, skal tilfredsstille krav til universell utforming minimum som beskrevet i FOR 2009-12-03 nr. 1438: Forskrift om universell utforming av motorvogn i løyvepliktig transport mv. og direktiv 2001/85/EF - vedlegg VII.

Alle busser skal i tillegg ha teleslyngeanlegg og være merket med piktogram for dette.

3 PASSASJERINFORMASJON

3.1 INNVENDIG PASSASJERINFORMASJON

Bussene skal ha oppheng med klemmekanisme oppe og nede for festing av plakater for 2 A3-plakater, en bak sjåførplass og en ved barnevognplass. Hvis denne plassering ikke er mulig, avtales plassering med Oppdragsgiver. Operatør skal uten ekstra vederlag henge opp og ta ned Oppdragsgivers plakater for inntil 10 kampanjer i året. Plassene disponeres kun av Oppdragsgiver.

Bussene skal ha holder/kassetter for trykt informasjon med plass til minimum 2 trykksaker i A5-format.

Bussene skal ha skilt med teksten «Gå ikkje over vegen før bussen har køyrd». Dette skal plasseres godt synlig ved dørutgangene.

Alle busser skal ha system for automatisk holdeplassannonsering, jf. Bilag 1.1 pkt. 1.5 Dynamisk passasjerinformasjon

3.2 UTVENDIG PASSASJERINFORMASJON

Alle busser skal ha elektronisk skiltkasse som viser rutenummer og destinasjon i front, ved framdør, og rutenummer bak. Alle nye busser skal i tillegg ha skiltkasse på venstre side. Minibusser skal minst ha en skiltkasse i front. Egen styringsenhet for skiltkassene skal være ved førerplassen.

Alle busser skal ha system for utvendig automatisk holdeplassannonsering, Bilag 1.1 pkt. 1.5 Dynamisk passasjerinformasjon.

4 MILJØKRAV

4.1 ALDER PÅ VOGNPARKEN

Bussene skal ha en gjennomsnittsalder på maksimum 10,5 år ved det enkelte års utgang.

Dato for førstegangsregistrering skal benyttes for beregning av bussens alder. Kjøretøy som er registrert første gang etter 1. desember 2024 og som tilfredsstill alle krav stilt til kjøretøy registrert etter 1.1.2025 regnes som førstegangsregistrert 1.1.2025.

Oversikt over vognparken som viser reg. nr, reg. dato, klasse, alder, antall seter, antall ståplasser, energibærer og euro-klasse skal leveres på regneark (Excel eller kompatibel) innen Oppstartsdato, og senere årlig sammen med oversikt over kjørte kilometer siste år og akkumulert.

4.2 MILJØKRAV TIL VOGNPARKEN

Busser som brukes i Oppdraget skal være utslippsfrie. Minibusser registrert før 1. januar 2026 er ikke omfattet av kravet. Oppdragsgiver tillater likevel en begrenset bruk av busser som ikke er utslippsfrie. Slike busser skal tilfredsstill utslippskrav etter Euro VI standard, og bruken av slike busser skal ikke overstige 5% av årsproduksjonen i Oppdraget. Viser til Vedlegg 5 Godtgjørelse og gebyr, pkt. 3.3.1 Prisgruppe 7.

Ved oppstartsdato regnes kjøretøy som drives av elektrisitet eller hydrogen som utslippsfrie.

4.2.1 Sirkularitet

Operatøren skal i tilbudet ha lagt ved en egenerklæring på at materialer som er brukt i bussen skal følge REACH og CLP forordninger og direktiv (Forordning (EF) nr. 1907/2006 REACH og direktiv 2006/121/EF og Forordning (EF) nr. 1272/2008). Etter valg av bussprodusent skal dokumentasjon fra bussprodusent ettersendes.

Etter kontraktsinngåelse, og senest en måned etter at bussprodusent(er) er valgt, skal Operatør levere:

- Dokumentasjon som viser batterienes kjemiske sammensetning.
- Behandling av batterier og/eller brenselceller for å opprettholde optimal ytelsesevne og lang levetid.
- Plan for gjenbruk av batterier og eventuelt brenselceller etter bruk i buss.
- Livssyklusanalyse for bussmateriellet iht. ISO 14040 og ISO 14044 eller tilsvarende internasjonale beregningsstandarder som omfatter både buss og batteri/brenselceller. Forutsetninger for beregninger og scope må følge dokumentasjonen.

5 PROFILPROGRAM

5.1 UTVENDIG DEKOR

Operatør skal for egen regning lakkere og merke alle busser som skal benyttes i gjennomføringen av Oppdraget i henhold til Oppdragsgivers profilprogram. FRAMs designmanual er tilgjengelig her: <https://framr.no/profilmanual>». Dersom det er element som ikke er egnet for lakkering skal dette avklares med Oppdragsgiver. Operatør skal legge fram skisser som viser profileringen på de ulike bussmodellene. Oppdragsgiver skal godkjenne skissene før montering.

All bruk av egen logo, piktogrammer, samt intern nummerering av bussene, skal være slik det fremkommer i Oppdragsgivers profilprogram.

På bussene tillates ordinær profilering av bussprodusentens egen logo i bussens front.

Bussene skal gjennom hele kontraktperioden være skadefri og lakken skal ikke være avskallet, misfarget eller vesentlig slitt.

Lakken må tåle montering/ demontering av reklame og profileringsmateriell, jf. Pkt.5.3. Plater og deler som skal lakkeres skal tilstrekkelig korrosjonsbeskyttes og grunnbehandles for at lakken skal få god vedheft. Operatør må selv velge lakkvalitet som bussen skal lakkeres med. Øvrig beskrivelse av lakk går frem av Oppdragsgivers profilprogram.

Operatør skal for egen regning skifte ut profilering som er slitt, løsnet eller skadet.

Dersom busser ikke lenger skal benyttes i kontraktkjøringen med Oppdragsgiver, skal Operatør fjerne alle logoer og merking relatert til Oppdragsgivers profilprogram umiddelbart.

Dersom Oppdragsgiver i løpet av kontraktperioden endrer sitt profilprogram vil Oppdragsgiver dekke kostnadene til demontering av gammelt profilmateriell og produksjon og montering av nytt.

Det stilles ikke krav til profilering på innleide drosjer og for tilfeldig innleid transport. Undertransportør som ikke er drosje, og som kjører i fast avtale, skal ha kjøretøy som er profilert i henhold til Oppdragsgivers profilprogram.

5.2 INNVENDIG DEKOR

Innvendig fargebruk skal avklares med Oppdragsgiver.

All merking, utover lovpålagt merking, i og på bussene skal utelukkende skje med merker og/eller piktogrammer godkjent av Oppdragsgiver.

5.3 REKLAME PÅ BUSSENE

Operatør kan ikke selge reklameplass verken innvendig eller utvendig på bussene.

Oppdragsgiver tillater ikke at Operatør setter eget navn, nettadresse e.l. i skiltkassen i forbindelse med kjøring i henhold til kontrakt, tomkjøring eller parkering. Oppdragsgiver vil tillate at skiltkasse benyttes til nødvendig informasjon for Operatørs kunder hvis bussen brukes i oppdrag utenfor Oppdraget.

Operatør plikter å stille med materiell uten påmontert reklame og/eller løpende reklameavtaler ved oppstart av avtalen. Oppdragsgiver har anledning til å gjennomføre montering av reklame på bussene, både innvendig og utvendig. Operatør er ansvarlig for å henge opp og ta ned reklameplakater i bussene slik Oppdragsgiver bestemmer, jf. pkt. 3.1. Operatør plikter, uten kostnad for Oppdragsgiver eller den som har fått overdradd reklamerettighetene fra Oppdragsgiver, å stille busser til rådighet, nyvasket og tørre innendørs for påmontering og fjerning av reklame utvendig. Leverandør av utvendig reklame skal varsle Operatør på forhånd om at reklame skal monteres, samt avtale tid for montering/demontering. Slik montering vil foregå på tidspunkter det ikke er nødvendig å bruke bussene i trafikk. I forbindelse med monteringen skal Operatør om nødvendig også stille til disposisjon personell som kan foreta flytting av bussene.

Busser som skal påføres reklame skal ha skadefri lakk, og skal ha en lakk kvalitet som tåler påføring og demontering av reklame gjentatte ganger. Oppstår det likevel lakkskader på bussene som følge av reklame, må Operatør snarest mulig varsle til den som har påført eller demontert reklamene. Skadene må dokumenteres ved bilder.

5.4 FLAGGHOLDERE

Flaggholdere monteres på fremre takhjørner på hver side av bussen.

6 BUS NORDIC KRAV OG OPSJONER

Kapittel		Krav/opsjon	Bus Nordic anbefalte krav	Krav benyttet i dette anbud
Sikkerhet	5.1	Setebeltes	X	X
	5.2	Audiovisuell beltevarsler	X	X 1)
	5.3	Kameraovervåking – generelt	X	X
	5.4	Kameraovervåking – CCTV med opptak (Opsjon)		
	5.5	Sikkerhetsovervåking – sanntidskamera	X	X 1)
	5.6	Enhet for visuell hjelp	X	X
	5.7	Ekstra visningsenhet	X	X
	5.8	Visningsenhet leddbuss	X	
	5.9	Ryggekamera	X	X
	5.10	Automatisk lydssignal ved rygging	X	X
	5.11	Alkolås	X	X
	5.12	Kjetting	X	X
	5.13	Nødutstyr	X	X
	5.14	Automatisk brannslukkingssystem	X	X
	5.15	Automatisk dimmefunksjon (opsjon)		
Sitteplass og komfort	6.1	Minstekrav til antall sitteplasser	X	1.4
	6.2	Armlener	X	X
	6.3	Synlighet gjennom vindu	X	X
	6.4	Beskyttelse mot sol	X	X
	6.5	Setekomfort	X	X
	6.6	Seteposisjoner	X	X
	6.7	Setehøyder	X	X
	6.8	Setedimensjoner	X	X
	6.9	Reserverte seter og områder for passasjerer med redusert mobilitet	X	X
	6.10	Sete for passasjer med førerhund	X	X
	6.11	Reservasjonsområde for blinde (opsjon)		
	6.12	Høye seterygger	X	X
	6.13	Regulerbare høye seterygger (opsjon)		
	6.14	Barneseter (opsjon)		1.3.2
6.15	Belysning	X	X	
6.16	Ventilasjons- og klimakontroll	X	X	
6.17	Luftkvalitet og komfort	X	X	
6.18	Strømuttak	X	X	
6.19	Toalett (opsjon)			
Påstiging og avstiging og forflytninger inne i bussen	7.1	Kommunikasjon mellom passasjer og sjåfør ved påstiging	X	X
	7.2	Døråpninger	X	X

	7.3	Kontrastmerking på inngangs- og utgangstrinn	X	X
	7.4	Holdestenger og håndtak	X	X
	7.5	Utforming av rullestolområde	X	X
	7.6	Fleksområde	X	X
	7.7	Festeordning for barnevogner	X	X
	7.8	Dørlys	X	X
	7.9	Bagasjeoppbevaring (opsjon)		
Informasjon og kommunikasjon	8.1	Programmerbare skilt	X	X
	8.2	Leselige skilt	X	X
	8.3	Utvendige linje- og destinasjonsskilt - plassering	X	X
	8.4	Linje og destinasjonsskilt buss kl II (opsjon)		4.2
	8.6	Linje og destinasjonsskilt bak på buss (opsjon)		
	8.7	Linje og destinasjonsskilt på venstre side (opsjon)		4.2
	8.8	Utvendige høytalere	X	
	8.9	Utvendige høytalere (opsjon)		X 1)
	8.10	Passasjerinformasjon, billettsalg og tellesystem	X	X 2)
	8.11	Audiovisuell	X	X
	8.12	Innvendig høytaler	X	X
	8.13	Bruk av lydutstyr	X	X
	8.14	Bruk av lydutstyr når fremdøren åpnes	X	X
	8.15	Stoppknapper	X	X
	8.16	Signalknapper for å påkalle sjåførens oppmerksomhet	X	X
	8.17	Signalknapper på utsiden av bussen	X	X
	8.18	Trådløs wifi (opsjon)		
	Eksteriør	9.1	Forberedelse for sykkelholder	X
9.2		Sykkelholder (opsjon)		X
9.3		Flaggholder (opsjon)		X
9.4		Nato-kontakt	X	
Førermiljø	10.1	Ergonomi	X	X
	10.2	Klima	X	X
	10.3	Hands-free mobiltelefon	X	X
	10.4	Setebeltes	X	X
	10.5	Sikkerhetssystem for lukking av dører	X	X
	10.6	Varselsystem for parkeringsbrems	X	X
	10.7	Førersikkerhet	X	X
	10.8	Sikkerhetsskjerm for førere	X	X 1)
	10.9	Låsbart skap (opsjon)		

1) Kravet gjelder nye busser

2) Jf. bilag 1.1 Beskrivelse av IT-tjenester

7 BILAG TIL VEDLEGG 2

Vedlegg 2 har følgende bilag:

- Bilag 2.1 Sikkerhetstiltak
- Bilag 2.2 Komfort